

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4536/2565

พนักงานอัยการจังหวัดโจทก์ นาย น.ผู้ร้อง นาง ร.ผู้คัดค้าน นาย ก.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.วิ.อ. มาตรา 6, ป.วิ.อ. มาตรา 2, ป.วิ.อ. มาตรา 5, ป.วิ.อ. มาตรา 3

ย่อ / หลักกฎหมาย

ความผิดฐานกระทำอนาจาร พยายามกระทำชำเรา และกระทำชำเรา ผู้เสียหายเท่านั้นเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว มารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผู้คัดค้านจึงไม่ใช่ผู้เสียหาย แต่ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมย่อมมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ และมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการแทนผู้เสียหาย แต่ขณะเกิดเหตุผู้คัดค้านและจำเลยเป็นสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย มีบุตรด้วยกัน 1 คน จึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันระหว่างผู้คัดค้านกับจำเลย แม้ภายหลังจะจดทะเบียนหย่ากัน แต่ยังคงมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อีกทั้งโจทก์คัดค้านคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ของผู้คัดค้าน เพราะมีพฤติการณ์กระทำการเป็นปฏิปักษ์กับโจทก์ อาจทำให้คดีของโจทก์เสียหาย เชื่อได้ว่าผู้คัดค้านมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เสียหาย เมื่อศาลมีคำสั่งตั้งผู้ร้องซึ่งเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้แทนเฉพาะคดีเพราะเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้เสียหาย จึงทำให้ผู้คัดค้านไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายและไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการแทนผู้เสียหาย

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องจากโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานกระทำอนาจาร พยายามกระทำชำเรา และกระทำชำเราเด็กหญิง ข. ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นเด็กอายุ 9 ปีเศษ โดยผู้เสียหายไม่ยินยอม ก่อนวันนัดพร้อมเพื่อสอบคำให้การจำเลยและตรวจพยานหลักฐาน ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าเสียหายเป็นเงิน 300,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้เสียหาย ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า รับคำร้อง สำเนาให้จำเลย รอสอบคำให้การส่วนแพ่งจำเลยในวันนัด ต่อมาผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นบิดาจึงมีฐานะเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหาย ขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า รอสั่งวันนัด ครั้นถึงวันนัดผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหาย เนื่องจากผู้คัดค้านซึ่งเป็นมารดาและผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เสียหาย มีพฤติการณ์ประพฤติดนเป็นปฏิปักษ์ต่อผู้เสียหาย หากศาลอนุญาตให้ผู้คัดค้านเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการและมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายแล้ว ผู้ร้องเกรงว่าจะเป็นผลร้ายแก่ผู้เสียหาย ขอให้มีการตั้งผู้ร้องเป็นผู้แทนเฉพาะคดีของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 6 ในวันเดียวกันผู้คัดค้านแถลงคัดค้านว่า ผู้คัดค้านเป็นผู้มีอำนาจปกครองผู้เสียหายแต่เพียงผู้เดียว และยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้ว มีคำสั่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้แทนเฉพาะคดี มีอำนาจดำเนินคดีแทนผู้เสียหาย ให้ยกคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ของผู้คัดค้าน และอนุญาตให้ผู้เสียหายโดยผู้ร้องในฐานะผู้แทนเฉพาะคดีเข้าร่วมเป็นโจทก์ ผู้คัดค้านอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษายืน ผู้คัดค้านฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งกันในชั้นฎีการับฟังได้ว่า เด็กหญิง ข. ผู้เสียหาย เกิดเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2553 เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ร้องและผู้คัดค้าน ต่อมาวันที่ 7 กันยายน 2558 ผู้ร้องและ

ผู้คัดค้านจดทะเบียนหย่า โดยมีข้อตกลงให้ผู้คัดค้านเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เสียหาย ผู้เสียหายจึงอยู่ในความดูแลของผู้คัดค้าน ต่อมาผู้คัดค้านจดทะเบียนสมรสกับจำเลย มีบุตรด้วยกัน 1 คน และหลังโจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2563 ผู้คัดค้านจดทะเบียนหย่ากับจำเลย ในเบื้องต้นเห็นสมควรวินิจฉัยเสียก่อนว่า ผู้คัดค้านซึ่งเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหายเป็นผู้เสียหายในคดีนี้ดังที่ผู้คัดค้านฎีกาหรือไม่ เห็นว่า เมื่อโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานกระทำอนาจาร พยายามกระทำชำเรา และกระทำชำเราผู้เสียหาย ผู้เสียหายเท่านั้นเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) ผู้คัดค้านจึงไม่ใช่ผู้เสียหายในคดีนี้ อย่างไรก็ตาม ผู้คัดค้านในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมย่อมมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 5 (1) และมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 3 (2) จึงมีปัญหาคำสั่งที่ศาลล่างทั้งสองมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องในฐานะผู้แทนเฉพาะคดีเข้าร่วมเป็นโจทก์แทนผู้เสียหาย และให้ยกคำร้องของผู้คัดค้านที่ขอเข้าร่วมเป็นโจทก์แทนผู้เสียหายโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า ในคดีอาญาซึ่งผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์นั้น แม้ผู้แทนโดยชอบธรรมจะมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายดังกล่าวมาข้างต้น แต่หากปรากฏว่าผู้แทนโดยชอบธรรมมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เสียหาย ญาติของผู้เสียหาย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องอาจร้องต่อศาลขอให้ตั้งเขาเป็นผู้แทนเฉพาะคดีก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 6 วรรคหนึ่ง ซึ่งการที่ศาลจะตั้งผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้แทนเฉพาะคดีตามบทบัญญัติดังกล่าวก็โดยคำนึงถึงประโยชน์เฉพาะตัวของผู้เสียหายเท่านั้น และหากศาลมีคำสั่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้แทนเฉพาะคดีแล้วผู้แทนโดยชอบธรรมก็ย่อมไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 5 (1) และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 3 (2) อีกต่อไป ดังนั้น การวินิจฉัยปัญหาตามฎีกาของผู้คัดค้านดังกล่าว จึงต้องพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องตั้งผู้ร้องเป็นผู้แทนเฉพาะคดีหรือไม่ ในข้อนี้ผู้คัดค้านฎีกาอ้างว่า ผู้คัดค้านไม่มีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เสียหาย การที่ผู้คัดค้านมีหนังสือถึงพนักงานอัยการขอให้สอบผู้เสียหายเพิ่มเติม เนื่องจากผู้เสียหายบอกต่อผู้คัดค้านว่าจำเลยไม่ได้ข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย กับนำจดหมายที่ผู้เสียหายเป็นผู้เขียนว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดส่งมอบแก่พนักงานอัยการ และทำหนังสือพร้อมส่งมอบคลิปวิดีโอแก่พนักงานอัยการ เพราะต้องการพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายหรือไม่ อันเป็นการกระทำเพื่อรักษาเกียรติยศชื่อเสียงของผู้เสียหาย ส่วนการพิสูจน์ความผิดของจำเลยเป็นอีกส่วนที่ต้องว่ากล่าวกันต่อไปนั้น เห็นว่า ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวนอกจากจะไม่สมเหตุผลและขัดแย้งกับพฤติการณ์ของผู้คัดค้านที่ให้การต่อพนักงานสอบสวนว่าไม่ติดใจให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่จำเลยตามกฎหมายจนถึงที่สุด เนื่องจากเป็นการแย้งสิทธิการปกครองผู้เสียหายแล้ว ยังเป็นการพยายามทำลายความน่าเชื่อถือของความเห็นแพทย์ผู้ตรวจร่างกายผู้เสียหายที่ระบุว่าผู้เสียหายอาจจะผ่านการร่วมประเวณี อันมีผลเป็นการช่วยเหลือจำเลยในการต่อสู้คดีด้วย ครั้นเมื่อนำไปพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงที่ได้ความตามทางไต่สวนว่า ขณะเกิดเหตุผู้คัดค้านและจำเลยเป็นสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย มีบุตรด้วยกัน 1 คน และจำเลยเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของทุกคนในครอบครัวรวมถึงค่าใช้จ่ายของผู้เสียหาย อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้คัดค้านกับจำเลยและความจำเป็นที่ผู้คัดค้านต้องพึ่งพาอาศัยจำเลยในการดำรงชีพแล้ว ย่อมมี

ความเป็นไปได้ที่ผู้คัดค้านจะช่วยเหลือจำเลยในการต่อสู้คดี ทั้งนี้ แม้ผู้คัดค้านจะเบิกความปฏิเสธว่า ผู้คัดค้านกับจำเลยจดทะเบียนหย่ากันแล้ว เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2563 แต่การกระทำดังกล่าวก็ไม่อาจยืนยันความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างผู้คัดค้านกับจำเลยได้ เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลังจดทะเบียนหย่าไม่ถึงหนึ่งเดือนผู้คัดค้านได้ส่งหนังสือขอรับความเป็นธรรมฉบับลงวันที่ 24 สิงหาคม 2563 ถึงพนักงานอัยการ เพื่อขอให้ดำเนินการสอบคำให้การผู้เสียหายเพิ่มเติม กับให้ขอผลตรวจร่างกายผู้เสียหายจากโรงพยาบาล ซึ่งผู้คัดค้านเป็นผู้พาผู้เสียหายไปตรวจในภายหลัง และขอให้สอบสวนแพทย์ผู้ตรวจร่างกายผู้เสียหาย หลังจากนั้นผู้คัดค้านยังส่งหนังสือถึงพนักงานอัยการเพื่อยืนยันขอให้สอบผู้เสียหายเพิ่มเติม กับนำจดหมายที่ผู้เสียหายเป็นผู้เขียนว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดส่งมอบแก่พนักงานอัยการ และทำหนังสือพร้อมส่งมอบคลิปวิดีโอแก่พนักงานอัยการ ทำให้น่าเชื่อว่าภายหลังจดทะเบียนหย่าผู้คัดค้านและจำเลยยังคงมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มิฉะนั้นผู้คัดค้านคงไม่กระทำการที่มีผลเป็นการช่วยเหลือจำเลยในการต่อสู้คดีเช่นนี้ ส่วนที่ผู้คัดค้านเบิกความต่อไปว่า ภายหลังจดทะเบียนหย่าผู้คัดค้านต้องดูแลรับผิดชอบครอบครัวของตนเองนั้น ก็ไม่มีพยานหลักฐานอื่นสนับสนุน จึงเป็นคำเบิกความลอย ๆ ไม่น่าเชื่อถือ ดังนั้น เมื่อประมวลข้อเท็จจริงที่ได้จากทางไต่สวนและพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ได้วินิจฉัยมาเข้าด้วยกันแล้ว ประกอบกับโจทก์แถลงคัดค้านคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ของผู้คัดค้าน โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากมีพฤติการณ์กระทำการเป็นปฏิปักษ์กับโจทก์ อาจทำให้คดีของโจทก์เสียหายตามรายงานกระบวนการพิจารณาฉบับลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2564 ทำให้เชื่อได้ว่าผู้คัดค้านมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เสียหายในคดีนี้จริง กรณีจึงมีความจำเป็นต้องตั้งผู้แทนเฉพาะคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 6 การที่ศาลล่างทั้งสองมีคำสั่งตั้งผู้ร้องซึ่งเป็นบิดา โดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้แทนเฉพาะคดีถือได้ว่าเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้เสียหาย และเมื่อวินิจฉัยดังนี้แล้ว จึงมีผลทำให้ผู้คัดค้านไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 5 (1) และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 3 (2) อีกต่อไป ที่ศาลล่างทั้งสองมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องในฐานะผู้แทนเฉพาะคดีเข้าร่วมเป็นโจทก์แทนผู้เสียหาย และให้ยกคำร้องของผู้คัดค้านที่ขอเข้าร่วมเป็นโจทก์แทนผู้เสียหายมานั้นชอบด้วยกฎหมายแล้ว ฎีกาของผู้คัดค้านฟังไม่ขึ้น สำหรับฎีกาของผู้คัดค้านในข้ออื่นเป็นเพียงรายละเอียดปลีกย่อยไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง จึงไม่รับวินิจฉัย พิพากษายืน

องค์คณะ

นิพนธ์ ใจสำราญ · เผด็จ ชมพานิชย์ · ธีระพล ศรีอุดมขจร

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/4536/2565>